

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyilttér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyom-
 dászatának és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Az új kamara figyelmébe.

Kereskedelmünkben a folyó korszakot bátran el lehetne az utazás évadjának nevezni. Mert most utazik minden: a fűszer, a ruha, a bitor, a gép, az étel, az ital. Egy városra tették a vasutak az egész világot s egy piacra az egész kontinenset. A sűrű érintkezés versenyt, a verseny élelmeséget teremt. Mert a verseny folytán a kínálat fölülmulja a keresletet s így az ügyesebb árus elkapkodja az üzletet a kevésbé szemfüles elől. Természetes, hogy ennek a versenynek, ennek az élelmeségnek, nem lehetett sokáig elfajzást nélkül maradnia. A szivességet a tolokodástól, az előzékenységet az alkalmatlankodástól, a figyelmet a szemtelenségtől nagyon vékonyka illemfalak választják el. És így akik hivatás-szerűleg kultiválják azt az elvet, hogy „pecunia non olet“, azoknak, ha nem ügyelnek magukra, nagyon hamar eltempul finomabb érzékük s végre csapásaivá, átkaivá lesznek annak a közönségnek, melynek érdekében állítólag buzgólkodnak.

Ki ne tudná, látná s érezné, hány és mennyiféle „vigé“ szaladja be naponként, nem a városokat, hanem már a legszerényebb falucskákat is? És ezek, amint egyrészt a vételi alkalom megkönnyebbítése által javára válnak az egészséges üzleti fejlődésnek; ugy másrészt tolokodásukkal, szédeltéssel, szemérmellen erőszakjukkal, valóságos veszedelmű a becsületes kereskedelemnek. Rendszerint hányadra (tantiéme) levén szegődött, nem törődnek se a vevővel, se az eladóval, aki pedig fizeti őket; hanem megcsinálják az üzletet török-szakad, csak hogy az ő napi zsoldjuk kifussa. Azután lássa a vevő, hogy a mindig gyönyörű mustra helyett mit kap; és másrészt lássa a ház, hogy mikor jut kiszolgált portékájának árához.

Ily uton sokszor a legtisztességesebb gyárak rossz hírbe kerülnek; viszont a leghaszontalanabb cégek is nagy hitelhez jutnak s szaporítják a hamis bukások ijesztő statisztikáját.

Mert egy ilyen ügynek, ha ruganyos a lelkiismerete, hát végtelenül visszaélhet, egyszer gyárának belé helyezett bizalmával, máskor meg a rendelő jóhiszemével.

Eppen a gyárosok és boltosok kölcsönös viszonya, és így közvetve a fogyasztó nagy közönség érdeke hozza magával, hogy a repülő Merkuroknak szárnyai is törvényesen körülnyírbáltassanak. Nevezetesen szabassék meg az a népréteg, melyen belül az utazónak mozognia lehet. Mert ma már úgy vagyunk, hogy a házba hozzák a ruhának való szövetet, megveszik a mértéket s vidékről varrva hazaküldik.

Hát akkor miért tart a szabó és sok más iparos vagy kereskedő üzletet, adózik tőle, viseli a városi közterheket; és ezek után összetett kézzel kénytelen tűrni, hogy a javára kínáló konzum haszna a gyorsamisosok, a lopva terjeszkedő jötmények kezébe kerüljön.

Sokat, nagyon sokat szenved ezektől a kereskedelem és ipar; itt a legfőbb ideje, hogy a szegedi új iparkamara, melyhez illetően érdekeink védelme tartozik, erélyesen fellépjen mellettünk.

Ha e téren megteszi, ami feladatul rá vár, akkor nemcsak életrevalóságát igazolja, hanem az iparosok, a kereskedők, sőt a nagy közönség háliját is biztosítja magának.

Mindenekelőtt tegyen róla, hogy az utazó ügyönkség ne legyen többé pályatévésztes, hanem pályaválasztás. Ne legyen elég az egyszerű kinálkozás és a gyáros megbízása; hanem vizsgálják meg szigorúan az ő erkölceit, jelöljék meg szorosan azt a kört, melyen belől működhetik. Legyen az ügynök köteles, ha valamely városba belép, ott jelentkezni s magát legitimálni, mielőtt a közönség körébe indul szerencsevadászatra. Börzei ügynökök ne türessenek meg; hiszen nevetségos a krajcáros ferblit törvényesen üldözni, az ezekre vágó vak kötések pedig szabadjára eresztieni.

Továbbá vessen ügyet az új kamara a szerezésére nékül koválygó u. n. gyolcsos tótok ra-

jára, akik tudvaleg a legkevésbé gyolcsosok, hanem inkább bécsirongyosok, mert nem gyolcsot, hanem holmi gyári ringyet-rongyot árulgatnak. Őket a házi iparcikk terjesztésére szabadalmazták valaha s most mit cselekszenek? Csálják a népet, mely apai hagyománya szerint most is náluk véli találni a tartós házi szöveteket s kap ennek firmája, külszine és vignetája alatt legszelejtesebb osztrák vagy cseh aljaholmit. Amellett, hogy így csálják a népet, végtelen kárt tesznek a kereskedőnek; mert elesdítik tőle a vevő közönséget s aránytalan konkurrenciát csinálnak neki az árakban is.

Ezen és hasonló visszasságok megszüntetése volna egyelőre a legsürgősebb teendő. Mert ha iparunkat s kereskedelmünket virágzásra segíteni komolyan akarjuk, akkor legelsőbb is a fejlődés fölsimert akadályait kell utból eltávolítanunk.

Hirek.

Kitüntetés. A „Budapesti Közlöny“ szept. 12-én megjelent száma hozza: Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán Gromon Dezső honvédelmi miniszteriumi államtitkárnak, e minőségben tett buzgó és kiváló szolgálatai elismerésül, másod osztályu vaskoronarendemet díjmentesen adományozom. Kelt Bécsben, 1890. évi szeptember 6-án. Ferencz József s. k. Báro Orczy Béla s. k. — Ezen kitüntetés által, mely a bárói rangra szóló jogositványul tekinthető, nemcsak annyiban van a mi vármegyénk közönsége is felmagasztalva, hogy az államtitkár ur öméltósága a palánkai választó-kerület képviselője; hanem azért is, mert őt valaha az egész vármegye magáénak mondhatta, mint gondviselészert, korszakalkotó főispánját. E kitüntetés örömeiben való készséges részvétele vármegyénknek szolgáljon további kezessegeitl annak, hogy e vármegye lakossága még mindig magáénak vallja az államtitkár urat és készségesen hajlandó utánna főlebb emelni tekintetét azon a ragyogó ösvényen, melynek immár legfelső fokaira közeledik. A palánkai járás több jelentékeny férfia által aláírt üdvözlő sürgöny meg bizonyosságunk arra nézve, hogy a választók a választotthoz, a ki a fejedelemnek s népnek egyiránt kedvence, elválaszthatlanul ragaszkodnak. Éljen sokáig!

Hálanyilváníás. O-Kanizsáról írják, hogy az ottani róm. kath. hitközség tizenkét tagból álló küldött-sége a mult esztőtörtökön tisztelt bibornok-érsekünk Öminenciájánál Kaloosan, haláját fejezve ki azon újabb nagylelkűségéért, hogy az O-Kanizsán létesítendő leányiskola és kisdudóvó felállítására 40.000 frtot adományozott.

Áthelyezés. A m. kir. igazságügyminiszter dr. Kéri Miklós szabadkai és dr. Markovich Lajos szolnoki kir. altágyészeket kölcsönösen áthelyezte.

Zsinati vizsgálat. A szeptember hó 10-én Kaloosan tartott r. kath. főegyházmezei zsinati vizsgálathoz vármegyénk r. kath. papságából jelentkeztek: Vigyázó Vendel bajai hitelemző, Firány József szabadkasz. terézi, Fekete János szt.-tamási és Bach János bajai kaplánok.

Áthelyezés. Schneider Gusztáv topolyai kir. járásbírói irnok hasonló minőségben a szabadkai kir. törvényszékhez helyeztetett át.

Véglegesítés. Karner Gottlieb kátyi községi elemi iskolai ideiglenes rendes tanítót a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter jelen állásában végleg megerősítette.

Áthelyezés. Rozgonyi Gábor topolyai- és Tápay Géza szegedi kir. járásbírói végrehajtották, a kir. igazságügyminiszter által kölcsönösen áthelyeztettek.

Népszámlálás. Az ezen év végén a törvényből kifolyólag megejtendő általános népszámlálás keresztülvitele részletes módozatainak megállapítása tárgyában szept. 15-én a vármegye alispánjának elnöklété alatt a vármegyebáza kistermében értekezlet tartott, melyben a járási főszolgabírók is résztvettek.

Hazatérés. A 23-ik számú közös gyalogezred Zomborban állomásozó 2-ik zászlóalja esztőtörtökön délután 1 órakor érkezett haza két havi távollét után Budapestről, melynek környékén nagyobb hadgyakorlatokban vett részt.

A verbászi lóverseny- és lódíjazásra, mely f. hó 28-án tartatik, felhívjuk az érdeklődők figyelmét. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál 20-áig Zomborban, azontul Verbászon Rombay Dezső gazdasági egyesületi titkár.

Eljegyzés. Uj-Verbászról írják, hogy Frik Mariska kisasszonyt, Frik Péter leányát szeptember hó 8-án eljegyezte Gutwein László torzsaí gyógyszerész.

Vadászat. Apatinból írják: Windisgrätz Hugó herceg f. hó 12-én a déli hajóval megérkezett szarvas vadászatra.

Töltés szakadás. Apatinban f. hó 13-án este a Besztermentnél nagymérvű töltés szakadás állott be, mely óriási szántóföld területet elöntött. Az övintézkedések óriási erővel folytak.

Társulati közgyűlés. Ó-Becséről értesítenek, hogy a bácsi tiszai armentesítő társulat Ó-Becse közgyűlési termében szeptember hó 23-án d. e. 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melynek főbb tárgyai lesznek: az 1889. évi számadások bemutatása és az 1 1/2 millió kölcsön ügyének véglegzése.

Uj tanintézet. Ó-Becsei levelezők arról értesít, hogy az ott létesítendő 4 osztályu algimnázium ügyében a mult héten járt az e célból kiküldött bizottság Popovics Vazul országgyűlési képviselő vezetése alatt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternél és ezen miniszterium illetékes osztályainak főnökeinél. A bizottság a legjobb reményekkel tért haza.

A katonai lóvásár, mely f. hó 14-én Zomborban tartott, nem a legjobban ütött ki; az elővezetett 50 db lóból mindössze 3 dbot vásárolt meg a bizottság 230, 260 és 300 frtért.

A gazd. egyesület és P-Pékla. A „B.“ minapi száma egy közleményt hozott, melyben felemlítvén, hogy a bécsi mezőgazdasági kongresszus tagjai a p-péklaí rizstelepet megakarják tekinteni s egyben sajnálkozik afelett, hogy míg a külföldiek exkursiókat rendeznek vármegyénk e nevezetességének megtekintésére, a gazd. egyesület meg sem tekinti azt. E beklüdtött közleményre nyomban megválaszoltunk és hogy az illető ur mennyire tévesen volt ez ügyben informálva, illusztrálásul adjuk az alábbi autentikus helyről kapott értesítésünket. A gazdasági egyesület, mióta a p-péklaí rizstelep fennáll, már ötször rendezett oda tanulmányi kirándulást, titkárák minden évben legalább egyszer leklüdti oda, ki is ott szerzett tapasztalatait a gazd. egyesület hivatalos közlönye és más szaklapok útján szokta közzé tenni. A most tervezett bécsi kirándulók érkezéséről nem csak tudomása volt az egyletnek, de a maga részéről meg tett minden lehetőt, hogy a külföldi vendégek sem látni való, sem szivélyes fogadtatás dolgában ne szenvedjenek hiányt. Az egylet nagyerdemű elnöke személyesen fáradt, rengeteg mennyiségű levelet írt és táviratot küldött szét ez ügyben. A messzeföldön szabadságon lévő titkár csupán ezért, szabadságidejének letelte előtt, hazautazott; az exkurzióban való részvételre számos egyleti tag jelentkezett. Hogy aztán, midőn a fogadtatásra már minden el volt készítve, az utolsó pillanatban távirati értesítés jött Bécsből, az exkurzió rendezőségétől, hogy újabb elhatározás szerint Bácskát nem érintik, arról a gazdasági egyesület nem tehet.

Titeli hírek. Az őszi idő nálunk bekövetkezett; a mily kitünő volt a nyári aratás, oly silány az őszi. Kukorica, szőlő kevés van, és hetekig nem látott esőt. — E hó 28-ára a helybeli regatta-egylet gr. Leiningen vezetése alatt u. n. házi versenyre készül, melyen a helybelin kívül a becskerekai, a temesvári és szegedi egyletek veendnek részt. Titeli versenyző tagjaink már is nagyban készülnek az ünnepre. — Az iskolai évad megnyílt. E hó 12-én üdvözöltük ngos Czifrusz főtanfelügyelő urat körünkben, aki a helyi iskolai mizeriakon segíteni óhajt. Az iskolai gondnokságot a vallás- és közoktatásügyi miniszterium már kinevezte; elnöke: Kirschbaum plébános, gondnoka: dr. Thim József; tagjai: Gaszner közjegyző, Knyaskó polgáriskolai igazgató, Michailovits Kornél szolgabíró, Molnár és Perkovács urak. — Tüzoltó-egyletünk megalakulása óta többször adta már tanujelét életképességének. Jelenleg már zenekara is van; berendezése a helyi viszonyokhoz képest teljes és ami a fő, hogy sok falusi tüzoltó-egylettől abban is különbözik, hogy ninesen csak — papiroson, hanem valóban kitünően szervezve. Alparancsnoka körünkbe visszatért és ünnepléses ovációban részesült a hajóállomáson — t. i. volna, ha a fogadtatás estéjén megjön és Ujvidéken le nem készt volna. — Az árvíz napok óta jelentkezik; ma, 12-én, a Tisza visszafelé folyik. Reméljük, hogy az ár reánk nézve nem leend veszélyes, mire hozzánk ér. — Pár nap óta a Lajtha monitor Titelen horgonyt vetett. Öszi céllovészeti gyakorlatait fogja itt megtartani tisztikara és 60 főnyi legénysége, azon esetben, ha a rétség víz alá kerül. — A járásban a száj- és körömfájás uralkodott egy ideig, miért is a kivitelt a hatóság megtiltotta. Időközben az állatorvos leérkezett és a járvány — megszűnt. — Néhány hét előtt Felső Kovil községében három gyermek összegett. Gyanyu lévén esetleges bűntényre, a szomorú eset a bírósági vizsgálat tárgyát képezte.

Himen. Petróczy Antal, helybeli tekintélyes polgártársunk kedves leánya, Rozika, mult szombat délután esküdtött örök hűséget Buják Lajos fiatal és törekvő kovácsmesternek.

Véletlenségből. Katymáron f. hó 12-én Krekity Tadia nevű rendőr szolgálati revolvere vigyázatlan-ságból elült s a mellette álló társát, Matoss Illést homlokra lötte. A golyó mélyen a koponyájába furdott, úgy, hogy életbenmaradásához nines remény.

Vizsgáletétel. Havel Jenő és Goldberger Gyula a Szegeden f. hó 13-án tartott javító érettségi vizsgálaton elégséges eredményt mutatván fel, érettnék nyilváníttattak.

Az új-arad-zsigmondházi zászlószentelés.

(1890. évi szeptember 7-én.)

Ha jöttök, lesztek: ha hoztok, esztek! ez lehetett volna az új-arad-zsigmondházi zászlószentelés ünnepélyének mottója. Napokon át hazafias, magasztos érzelmek dagasztják keblünket és korogtatják — gyomrunkat: folyt a dikciózás, folytak az „örömkönyvek”, de fogott a vendéglős krétája is. — de kétszeresen.

Képeletünkben már ott láttuk az ötven tagu bizottságot a peronon, halljuk a „szeretett bajtársak” szíves fogadtatását, szorongva gondolunk a válasza, érezzük az ismerkedési „estély” kejes örömeit és ehelyett... egy pár ásitó hordár, teljes sötétség, semmi fogadtatás és annál nagyobb csalódás. Pedig ha elmondom, hogy Aradtól, ahol kiszálltunk. Új-Aradig esik annyi gyaloglás, mint akár a városbátától a Sikarágig és hogy ezt az utat egész napi fáradságos utazás után gyalog tettük meg, könnyen elhíhetik, hogy ránk fért volna egy kis estély ismerkedés nélkül is. Na de ne csüggedjünk, csak előre, gyertünk át a Maroson koromsétségekben, rengó ladikokon, csak előre a görbe görbe lejtős utakon, meg lesz a jutalom Új-Aradon, izletes vacsora és pulna ág alakjában.

Végre celnál vagyunk, a tüzőltő tanyán. Igaz, itt csak egy ember fogad, melyen sajnálkozva afőlött, hogy ennyien jöttünk, holott ők kevesebbre sem számítottak: gyertünk a kedves házigazdánkhoz „Teichert Franzhoz in der Razengasse”. Két ablaku, hosszú német ház, szakasztott olyan, mint ha Kerynyán látnók. Igaz, nincs kivilágítva, nem fogad diadalíval az „Isten hozott”, de fogad a háziasszony ékes parabuti dialektusban mondván:

- Wer seit Ihr?
- Feuerwerker.
- Was wolt Ihr?
- Kvartir!
- Aba! Häter Pettzeug mitgeprocht?
- Nein.
- Tan kann ich Euch kein Kvartir kebe!

Hosszúra nyúlt képpel, csüggedt léptekkel ballagtunk megint vissza az ortanyára, hol hosszú parlamentáris értekezések után, végre egy uradalmi magyar irónknál kaptunk ágyat.

Jerikó falai dűlnének össze erre a kolosszális trombitaharsogásra, mely álmainkból felriasztott! Riadtan ugrottunk ki erre az elementáris riadra: mire felöltözködünk s az utára kimentünk. Új-Arad németjei már talpon voltak. Ködös, borús napunk volt, közbe-közbe az eső is szitált.

Minden utcából, mint az áradat, csak úgy hömpölygött a sok tüzőltő. Az egész ország tüzőltő-testületei képviselve vannak itt. Itt van Budapest, Fiume, Pozsony, Kassa, Kolozsvár, Brassó, Gyulafehérvár, Buziás, Temesvár, Nagy-Kikinda, Versecz, Szeged, Szabadka, Makó, Radna, Lippa stb. tüzőltősége. Itt vannak az új-aradi és a szomszédos község lövészei is. Tekintélyes terjedelmű németek ezek a katonásit játszó vén gyerekek, mozdulatuk oly gyors, akár egy teherhajóé. Parancsnokuk olyan, akár egy valóságos tábornok, de csak ruhára nézve, mert szalonnától duzzadó, méla képéből csak úgy sugárzott az anyagi szívszóság. De nagy bajnak keze lennie, mire a baza reájuk szorult!

Ót-hat zenekar hangjai mellett vonultunk fel a község házára, hol a községi képviselő-testület üdvözölt.

„Üdvözlök magukat!” kezdte mondokáját nemes Hartmann Lorenz Richter uram, miközben egyre köszörlötte a torkát: fel-fel nézett az ábrázatánál is borosabb égre, majd meg szerényen földre sűtötte szeméit. Megéljeneztek már csak azért is, mert beszéde rövid volt. Annál hosszabban beszélt Ternajgó Caesar főparancsnok. Szakasztott mása a mi Lovich bácsinknak: azt beszélték róla, hogy roppant buzgó tüzőltő. Jó szónok is lehetne, ha az idő vastoga kegyesebben bánt volna az ő fogával. No de így is sok éjnt kapott.

Innen indultunk a zászlóanyért dr. Barabás szül. Vidakovits Belánéért. Hej Arad hiába dícséskel szép asszonyaidal, azért mégis csak Bácskából viszel szép asszonyt. Gyönyörű szép teremtés ez a mi ns.-militári földünk. Vörös bársony, arannyal átszőtt ruhájában igazán királyi alak. Büszkén dobant az én bácskai szívem is, midőn azt hallottam, hogy ez Arad legszebb asszonya. Nyomába haladt egy bájos anyagi alak: Szendrey Etelka nyoszoló-lány, azt mondják ez a legszebb lány Aradon.

A templom zsúfolásig tömve volt intelligens közönséggel: a karzaton tüzőltő-zenekar közreműködésével szép kardal adatott elő. Innen hosszú sorban felvonultunk a tribünre, a zászlószentelési aktusra. Itt Várady Ignác tüzőltő pap így nevezte a programmal hatalmas beszédet tartott, mely úgy alakilag mint tartalmilag teljesen megfelelt annak a művészi előadásnak, mely Várady nevet, mint szónokot vidékzerte ismeretessé tette. Majd pedig Ternajgó beszélt, hosszan fejtegetvén a tüzőltőség humanus hivatását, célját. Erre kezdetét vette a szegbeverés, mely eltartott egészen delutáni félháromig.

En egy pár kollégámmal be sem várva az ünnepélyesség végét, siettem Aradra a délmagyarországi kiállítás megtekintésére.

Aradtól Új-Aradtól és Zsigmondbátától a Maros választja el. Ez a kisdél, szeszélyes folyó most alig szélesebb, mint a mi Ferencsatornánk. A szárazság következtében annyira kiapadt, hogy a ladikot nem is evezővel hajtják, hanem rudakkal usztatják. Vize sebes folyású és zavaros. Csak a partok mentén emelkedő hatalmas töltések sejtetik velünk, hogy ez a szelid kinezési folyó tavasszal mégis csak veszedelmes. Átjövén Aradra, bámulatra készített ez a nyüzsgő-pezső élet, mely főbb utcáin hullámlázik. Hatalmas épületei, gondosan kezelt fasorai, óriási közlekedése egész fővárosi jellegű kölcsönöznek neki. Főbb épületei: mint az arad csanádi vasutak háza, a városháza, a pénzügyigazgatási palota, a megyeháza, a Dományi-, Andrenyi-, Barabás paloták, hírneves színháza stb. Főbb utcái aszfaltírozva vannak, az egész várost gázzal, a kiállítás és a városházát pedig villammal világítják: lövonatok szelik keresztül kasul az élénkebb helyeket. Parkja (ugynevezett Kis erdő) gyönyörű szép, a városháza előtti kisliget is kellemes pihenőt szolgál.

A kiállítás a város déli részén van elhelyezve: öt csarnok hirdeti Délmagyarország hatalmas fejlődő iparát és kereskedelmét. Az egyes csoportok oly szakszerűen és annyi izléssel vannak berendezve, hogy bármely világgiallítás díszére is válnának. Hogy mennyire érdek-

lődnék az aradiak és a közel vidékiek kiállításuk iránt, mutatja az is, hogy megnyitása negyedik hetében oly zsúfolott volt, hogy alig lehetett megmozdulni benne. Anynyi bizonyos, hogy annyi tanulságos és érdekes látni és tanulni való van itt felhalmozva, hogy nagyon tanulságos lehetne, ha megyénkbeli is minél többen megtekintenek.

Innen a Neumann-féle szeszgyárba hajtottunk át, mely nagy terjedelménél és tüzemenél fogva a monarchia legnagyobb szeszgyára. Évenként 180-200 ezer hektoliter szeszt gyárt, melyet leginkább külföldre importálnak. Saját gőzmozdonya s negyven vaggonja naponként ötször hatszor közlekedik az aradi vasutal.

Megható, sőt egyes részleteiben megrázó volt az aradi tizenhárom vértanu szobrának megkoszorúzása. Mely kegyelettel lépdeltünk e szent helyhez. szivünk telve a mult sötét képeivel. E helyen szenvedtek vértanu halált a dicső magyar hadsereg legbátrabb férfiai. Nem az ellen golyója, a hóhér kötele volt haláluk; nem a csataterén, bitófán lehelték ki nemes lelküket.

Az idő is olyan sötét borongós volt, mely még komorabbá tette kedélyünket. Előttünk a gyoroki és a ménési hegyek keklő ormái, balra tölünk az aradi vár, annyi véres emlék színhelye.

Végigfutott rajtunk a hideg, midőn az ősz Simay, a felistenek egyike, az aradi honvéd-egylet elnöke, fellépett az emlékkő talapzatára s velökib ható szép beszédben elmondotta a dicső tizenhárom tábornok vértanu halálát. Összerezentünk, midőn újával rámutatott arra a helyre, ahol a kilenc bitófa fel volt állítva. Rámutatott a vár ama pontjára, melyben a vértanuk utolsó óráikat töltötték, rámutatott arra az utolsó utra, melyen vezették őket a vesztő helyre.

Majd fellépett Fleszer Ferenc, a fumei tüzőltő-egylet parancsnoka s olasz beszéd kíséretében gyönyörű szép koszorút helyezett az emlékkőre. A szallagon a következő felirat állott: *Al Martiri Arad I Patrioti Finiani, 1890.* — Beszédje végeztével elszavaltta Vörösmarty Szózatát, igaz idegen kiejtéssel, de oly érzéssel, hogy maga is könnyezett bele.

Azután Jankay József ismert költő állt elő s nagy hatás közt elszavaltta egyik költeményét.

Majd fellépett Besze János, szabadságharcunk tevékeny embere s maró gunnyal, éles szarkamusszal ítélte el a vértanuk gyilkosait. Személyesen ismerte mindnyájukat, barátjuk volt, most neki jutott — ugymond — az a keserű szerep, hogy haláluk részének elmondója legyen az unokák előtt. Apróra elmondotta kivégeztetésük részleteit s tette azt olyan recitatori előadással és átértett hévvel, hogy borzadály futott végig tagjainkon. Az egykori hatalmas népszónok, kinek szavára ezren sorakoztak a zászló alá, ma is számottevő szónok. Magas, sovány alak, baradás arcát hófehér szakál köríti; hangja kora dacára bámulatosan erőteljes. Könyvek közt fejezte be beszédjét és sirva borult a fumei főparancsnok keblére. Megható kép volt ez. Sirva borultak egymás nyakába a régi honvédek, zokogtunk mi is.

Tetőpontra hágot a lelkesedés, midőn a fumei főparancsnok neje Fiuméből magával hozott adriai vízzel behintette a szent hantokat.

Majd felhangzott a Kossuth-induló s mi mely megindulással távoztunk a kegyeletes helyről.

Visszajövet megtekintettük az aradi várat, melynek hazánk történetében oly sokszor fontos szerep jutott. Másnap reggel búcsút mondtunk a kedves Aradnak s vígan indultunk Zombor felé!

Zomborcsevits György.

A közönség köréből.

Válasz a tanító-orvosnak.

(Lásd a „Bácska” 69-ik számát.)

Nem szokásom ugyan tisztán hivatalos s folyamatosan levő ügyeket hírlapilag is tárgyalni: ámde attól tartok, hogy Gajdobra községének orvosa a „Hosszu élet”, „A gyakorló orvos” s „Bácska” című lapok után, még legalább is egy tuat hírlapban kinyomatja hangzatos nyilatkozatát s iparkodik — a valódi tényállás elhallgatása mellett — megdicséretelni magát. Lássuk tehát az általa oly fennen hangoztatott — veritást!

Dr. Pájer Ferenc f. évi május 24-én egy beadványt intézett hozzám, melyben „felvilágosítást” kért arra nézve, vajjon ő, mint a gajdobrai elemi iskolák 5-ik és 6-ik osztályában az „Egészségtan” előadója „az előadás ideje alatt, a növendékekkel szemben, ugyanazon jogokkal és kötelemekkel van-e felruházva, mint a többi órákat betöltő tanító, a tanítás ideje alatt?”

A fentebbi kérelemnél fogva (melyről az orvos ur közleményében egy szóval sem emlékezik meg) tekintettel arra, hogy Gajdobra róm. kath. felekezeti iskolák vannak s nevezett orvos ur az azokban alkalmazott büntetések miatt az iskolaszék elnökével már is komoly összeütközésbe jött, inditattva éreztem magamat az ügy tisztába hozatala céljából vizont megkérdezni tőle azt, vajjon „kinek a felhívása folytán kezdette meg az ottani elemi iskolák 5-ik és 6-ik osztályában az „Egészségtan” előadását s kinek az ellenőrzése mellett teljesíti eme tiszte?”

Ezen kérdésemre adta be az orvos ur immár három hírlapban közzétett s neki bizonyára különösen tetsző nyilatkozatát, melyben saját kiváló működése s érdemeinek részletes felsorolása közben, ugy mellékesen beismeri azt is, hogy ő „az előadásra directe fölhívást nem nyert” s az ellenőrzésre nézve „csak ritkán juthatott, érdekeltek részéről, a szerencséhez”.

Ily körülmények között szükségesnek tartottam a beérkezett nyilatkozatot az ottani r. k. iskolaszék elnökével — netáni észrevételezés végett — közölni, ki is nem késett kinyilvánítani azt, hogy az orvos ur — habár az előadással senki által meg nem bízott s nem is ellenőrzött — az „Egészségtan”-nak szíveségből elvállalt tanításával a közügy érdekében általános elismerés s köszönetre tette magát méltóvá, jöllehet ő határozottan kétségbe vonja azt, mintha a gajdobrai r. k. felekezeti iskolában a rendes tanítókkal egyenlő büntetési jogot gyakorolhatna.

En magam is, elejétől fogva végig, örültem azon, hogy a községi orvos, bokros teendői közepette is, ráér a gajdobrai „műszafakat” keblére édesgetni s „érzékített ábrák által, az emberi organizmus alfájától az elek-

trikus gépek omegájáig” tudományomjukat kielégíteni, csak azt furesállottam legutóbb, hogy helyes paedagogiai rendszere mellett — midőn mint önkéntes, szíveségből működő előadó, senkitől jogokat nem nyert s kötelességeket át nem vállalt, a r. k. felekezeti iskolában mily alapon szabott ki büntetéseket s jó modora és szíves bánásmódja dacára — miért akarna még továbbra is kiszabni?

Mindezek után szükségtelennek tartom bizonyítgatni azt, hogy az ambiciózus orvos urat én működésében sohasem háborgattam s a hozzáintézett kérdéseket — minden félrecsavarást mellőzve — egyenesen csak azért tettem, hogy vitatott büntetési jogát tisztába hozzam. Erre nézve ugyan adhattam volna neki én is véleményt, de jobbnak tartottam mégis a kért felvilágosítás megadása végett az illetékes tanfelügyelőséghez fordulni, már csak azért is, hogy a sok hírlapi írka firkától szabaduljak.

A száraz tények öszinte elmondása után most már csak arra kérem az orvos urat, hogy szíveskedjék engemet az illetékes hírlapi közleményektől megkímélni s a hivatalos ügyek elintézéséig hivatását nyugodtan teljesíteni. Ne iparkodjék egyes beadványok egyoldalú közléstételével, a tárgy lényegét elhallgatva, a főszolgabíró rárészakolt célatokkal gyanuba hozni — elvégre ne törődjék azzal se, vajjon a plébános pipáit ki tisztogatta, mert legyen meggyőződve, hogy nem az önmagunk gyártotta dicsériadák — hanem a kötelességek lelkiismeretes teljesítésében van — az igazi érdem!

Csuפור Gyula.

Naptár. Szeptember.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
16 Kedd	Ludmilla	Euphemia	4 Babylos
17 Szer.	Kantor	Lambert	5 Zakarjás
18 Csüt.	Tamás	Titus	6 Mihaiy
19 Pént.	Konrad	Konstant.	7 Sosten

Felolós szerkesztő:

BITTERMANN ÁNDOR.

lapudápolón és kiadó.

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

Jankovácon, a róm. kath. népiskola egyik fúosztályánál a tanítói állás megüresedvén, arra folyó évi szeptember 30-ig pályázat hirdettek. Javadalma: évi 400 ft. A fűlszerelt és a róm. kath. Iskolaszékre címzett folyamodvány Jankovára, dr. Boromisza Tibor ker. espereshez küldendők.

Jankovácon, 1890. szeptember 10.

Dr. Boromisza Tibor,

iskolaszéki elnök.

Kitűnő zamatú decsi fehér és siller borok nagy választékban kaphatók apatini-út 8. szám.

Franz János,

borkereskedő.

Ad 6129. sz.

polg. 1890.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy Judt Ágoston és társai cservenkai lakosok kérelme folytán a község házában levő és a cservenkai 340. sz. tjkvben foglalt közlegelő egyéneknél felosztása céljából megrendelt szavazás és tárgyalás eszközzésére határnapul f. é. szeptember hó 23-ik napjának d. e. 9 óráját Cservenkán a község házára kintűztem, mikorra az összes érdekelteket oly hozzáadással idézem meg, hogy az eljárás további folyamán személyenkénti idézés vagy értesítés elvárása nélkül érdekeik képviseléséről gondoskodjanak.

Zomborban, a kir. törvényszéknél 1890. évi szeptember 13-án.

Szondy M. s. k.

kir. tszéki bíró, mint kiküldött.

2354. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Bresztovác község előjárósága által ezennel közhirre tétetik, miszerint Bresztovác községében egy községi iskolai tanteremnek felépítésére vonatkozó versenytárgyalás, folyó évi szeptember hó 24-én d. e. 10 órakor fog az itteni község ház tanácsstermében megtartani.

A költségvetés, terv és árlejtési feltételek alóliirt előjáróságnál megtekinthetők.

Bresztovác, 1890. évi szeptember 13.

Zányi Félix,

jegyző.

Frittmann Miklós,

3-1 bíró.

Hirdetmény.

Az ó-morovicai közbirtokosság tulajdonát képező 168. számú telekkönyvben előforduló 210. helyrajzi szám alatti: 1124 négyszögletes, téglával bekerített beltérben levő cserépszindelyes nagyvendéglő és ehhez tartozó faszindelyes istálló és felszerelt együtt, f. évi október hó 12-én Ó-Morovicán a fenti vendéglő egyik termében meg-ejtendő nyilvános árverezés útján a legtöbbet ígérőnek örök áron eladandó.

Az árverezni szándékozó 60 forintot előre tartozik letenni; az egész árát pedig három egyenlő részletben u. m. az elsőt folyó évi november hó 1-én; a másodikát jövő 1891. évi április 24-én; és a harmadik részletet pedig 1891. évi november hó 1-én. A két utolsó részlettel járó 6% kamatot is tartozik fizetni; és csak ekkor fog az illetőnek áttelekkönyveztetni. Bővebb értesítést az alulírott ad.

Ó-Morovicán, 1890. évi szeptember hóban.

VOJNICH DÁVID,

mint az ó-morovicai közbirtokosság megbízottja.

Üzleti helyiség.

A Zombori Takarékpénztár bérházában (a Zrinyi-uteában) **egy üzleti helyiség** a hozzátartozó kisebb lakással, **azonnal** bérebe adandó.

Bővebb értesítést ad a házmester, vagy az alóljegyzett.

A Zombori Takarékpénztár
Igazgatósa.

Pályázat.

Karavukován (Bács megye) községi tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Javadalom: 400 frt készpénz havi előleges részletben, a lakás s kert fejében 80 frt. Az ismétlő iskola tanítása nem díjazatik. A tanítás nyelve német-magyar. A kellőleg felszerelt kérvények az iskolaszék elnökségéhez Thum Adolf esperes-plébános urhoz címzendők **szeptember hó 20-ig**. Az iskola azonnal átveendő.

Hirdetmény.

Alulírott, mint a bajsai Vojnich család általános megbízottja, ezennel közhírré teszi, miszerint a bajsai 353. sz. tjkvben 325. hr. sz. a. 672. §-ól beltelekkel ellátott, és a bajsai Vojnich család közös tulajdonát képező nagyvendéglőt, melléképületeivel együtt, nyilvános önkényes árverés alá bocsátja; erre határidőül **folyó évi október hó 14-ikét** tűzi ki Bajsa községében.

Feltételek alulírottal megtekinthetők.

Szabadkán, 1890. szeptember 5-én.

Vojnich Máté,
ügyvéd.

6328. szám.

kig. 1890.

Pályázati hirdetmény.

Sztanisics községében 400 frt évi fizetéssel javadalmazott irnoki állásra ezennel pályázat nyitattik. Felhivatnak a pályázni óhajtok, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket **e hó 24-ig** ezen szolgabíroságnál annál is inkább nyújtsák be, mert az utóbb érkező pályamunkák figyelembe vételét nem fognak.

Zombor, 1890. szeptember 4-én.

Poppovics Dusán,
főszolgabíró.

4393. szám.

kig. 1890.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megye ó-becei járáshoz tartozó Szt.-Tamás községben egy földkönyv nyilvántartott állásra, melylyel 400 frt évi fizetés jár, pályázat nyitattik.

Felhivatnak a pályázók, hogy kellőleg felszerelt kérvényeiket, melyben igazolandó lesz az illető szakbani működése, **folyó évi szeptember hó 30-ig**, mint a pályázat hatánapjáig ide nyújtsák be.

Ó-Bece, 1890. augusztus hó 28-án.

Gombos Béla,
főszolgabíró.

3-3

5416. szám.

kig. 1890.

Pályázat.

Bács-Bodrogh vármegye apatini járásba kebeleztetett Bresztovác községben megüritült és évi 400 frt fizetéssel egybekötött községi irnoki állásra ezennel pályázat nyitattik.

Felhivatnak a pályázni óhajtok, hogy felszerelt kérvényeiket **folyó évi szeptember hó 20-ig** hivatalomhoz benyújtsák, mert a később érkezők figyelembe nem vétetnek.

Apatinban, 1890. augusztus 28-án.

Főszolgabíró hiv. távol:

Jeisel Henrik,
szolgabíró.

3-2

Gazdatiszt kerestetik

egy cirka 800 kat. holdas birtokra, ki önálló működésre a kellő theoretikus és gyakorlati képzettséggel bír.

Folyamodványok, melyekben legalább 5 évi működés igazolva nincs, figyelembe nem vétetnek. Gazdasági intézetet végzetek előnyben részesülnek.

Bővebb értesítést ad

Szemző Gyula,

Zomborban, Bács-Bodrogh megye.

3-1

* A felsőes királyi család kedvenc itala. *

Minden kiállításon legmagasabb kitüntetés.

Elterjedve és kedvelve az egész földgömbön.

A

KRONDORFI SAVANYUVIZ

a t. közönség figyelmébe ajánlatik mint

a létező legkittünőbb savanyuviz,

kitünő borviz.

Nagyhatású gyógyital a légzési-,

emésztési- és vizeleszervek hurutos

bántalmainál, általában mindazon ese-

tekben, melyeknél orvosi rendelet szerint

SAVANYUVIZ használandó.

Magyarországi főraktár:

Bauer Lajos és testvére,

Budapest, V. Arany-János utca 9.

* Kapható a zombori kerületi raktárban ld. GOLDFÄHN LIPÓTNÁL, csendes utca 121. sz. *

7202. szám.

1890.

Pályázat.

Ó-Kanizsán előléptetés folytán üresedésbe jött 350 frt évi fizetéssel javadalmazott irnoki, esetleg más üresedésbe jövő állás betöltésének határnappal **f. évi szeptember 17-ének reggeli 8 óráját** tűzöm ki, felhivom a pályázni óhajtokat, hogy felszerelt folyamodványait **f. évi szeptember hó 16-ig** nyújtsák be.

Zentán, 1890. augusztus 29-én.

MATKOVITS LAJOS,

főszolgabíró.

3-3

7810 sz.

t. k. 1890.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Bács-Bodrogh megye összehajtott árúvára végrehajtható Katanits Novák végrehajtott elleni 300 frt tőkekövetelés és járu lékai iránti végrehajtsági ügyében a zombori kir. törvényszék (az apatini kir. járásbíroság) területén lévő, Ó-Szapár község határában fekvő, az ó-szapári 400. sz. tjkvben A. III. alatt foglalt Katanits Novák nevében álló 1744 hr. sz. 2 hold 1430 □ öl kaszállóra 711 frtban, továbbá 2270. hr. sz. 300 □ öl szőlőre 106 frtban, végre az ottani 424. sz. tjkvben A. I. sorsz. alatt foglalt külsőségéből B. 465 sorsz. alatt Katanits Novákot megillető 1176 □ öl legelő jutalékára az árverést ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1890. évi november hó 18-ik napján délelőtti 10 órakor** Ó-Szapár községében megartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alul is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírral a kiküldött kezéhez letenni, aragy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1890. évi augusztus hó 31-én.

A zombori kir. törvényszék mint telek. hatóság.

Ráics Lyubomir,

kir. törv. bír.

Zombor, 1890. Bittarmann Nándor könyv- és könyvműjából

6357. szám.

kig. 1890.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye zombori járásába kebeleztetett közel 8000 lelket számláló Bezdán községében elhalálozás folytán megüritült községi orvosi állásra ezennel pályázat nyitattik.

Ezen állással a következő javadalmazás van egybekötve:

400 frt készpénzfizetés, 40 kr éjjeli és nappali látogatási díj, 20 kr halottkémleési díj.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy az 1883. évi I. t. c. 9. §-a és az 1876. évi XIV. t. c. 143. §-a értelmében felszerelt kérvényeiket **folyó hó 24-ig** ezen szolgabírosághoz nyújtsák be, mivel az utóbb érkező kérvények figyelembe vételét nem fognak.

Zombor, 1890. szeptember 5-én.

Poppovics Dusán,

főszolgabíró.

3-2

4593. sz.

kig. 1890.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megye ó-becei járásba kebeleztetett Szt.-Tamás községben megüritült jegyzői állásra ezennel pályázat nyitattik. — A jegyzői javadalmazás áll: 800 frt fizetés, 200 frt lakpénz, 12 hold 1216 □ öl föld adómentes haszonélvezetéből.

Felhivatnak a pályázni óhajtok, hogy az 1883. évi I. t. c. 6. §-a és az 1886. XXII. t. c. 74. §-a értelmében felszerelt kérvényeiket **folyó évi szeptember hó 30-ig** hozzám benyújtsák, mert a később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Ó-Bece, 1890. augusztus hó 27-én.

Gombos Béla,

főszolgabíró.

3-3

Eladó vendéglő.

Bajmokon egy, a vasúthoz vezető, élénk forgalmi úton fekvő, két kocsimaszobából, 6 vendégszobából, két pincéből, egy jégveremből, két konyhából és kamrából, továbbá fűdött tekepályával ellátott nyári kerthelyiségből álló csinos

vendéglői épület,

a melyhez egy 30 lóra berendezett istálló-épület is tartozik, elhűreokodás folytán, **örök áron eladó.**

A vétel iránti közelebbi részletek megtudhatók **Lichtneckert Antal**nál Bajmokon.

1429. szám.

kig. 1890.

Pályázat.

Prigl.-Szt.-Iván községe elemi népiskolájánál leküszönés folytán üresedésbe jött osztálytanítói állásra ezennel pályázat nyitattik.

Evi jövedelem: 450 frt készpénz, 5 öl kemény hasábfű és szabad lakás.

A megválasztott tanító tartozik úgy a rendes, valamint az ismétlő iskola, az iskolaszék által meghatározandó egyik osztályában az előirt tantárgyakat és pedig az ismétlő, esetleg ipartanonek részére nyitott hasonló iskolában minden egyéb díj nélkül tanítani.

Tannyelv: magyar-német. Pályázók felkértenek törvényszabta módon felszerelt kérvényeiket **folyó hó 20-ig** a helybeli községi iskolaszékhez beküldeni.

Prigl.-Szt.-Iván (Bács-Bodrogh megye), 1890. évi szeptember hó 6-án.

3-2

Az iskolaszék.

Tekeasztal eladás.

Egy teljesen jókarban levő

tekeasztal

jutányos áron eladó.

Bővebb felvilágosítást ad

Farkas János,

ventilgős Zomborban, Bajai úton.

Bérbevehető

jövő év január 1-től két nagy — talajviz ellen teljesen biztos —

borpince

Basa-utca, 199. szám alatt.

Bővebb felvilágosítással sziveségből szolgál **Esztergamy Károly**

vár. főpénztárnok ur.

3-1

A tulajdonos.

XI

Eg-
Fel-
Neg-
A la-
küld-
nek.
dor-

Egyes 82

Külső

egészségi

ten első

kihűthető,

részek az

varba nyu

előtti ösd

vettettek s

Közép

vizsgálja és

verseny az

más mint k

mégis egész

dani, hogy

ben építette

képest átlg

Vizont

még, ahol a

állására bizt

Mig érezsze

addig a tiszt

községek há

Ezekben az

tás a régi p

van szabva.

dárjom lapj

gyen; az a

mondja —

a közbiztons

építkezési sz

és így minde

amit jónak

3-4 öl hon

a nádtetők,

szorongának

is nádból van

tól függ, mik

dönfutókká. E

nek is biztos

részben mi is

nosok mind

nek, megkajj

tunk, nagy k

guknak egyik-

lasztottak.

Itt volna

ilyen kéreget

hatóság; mer

nincs, nem le

éghető részek

hatná. Hiszen

már ma nem,

ságos vagy és

elajlasodó sz

legés néha iga

T. községben —

zunk — ma is

aki legés foly

Attól, hogy

sék, ugyan m

használatát leg

csak a tüzek

kott károkat to

E részben több

tán kapossá vált

tól. Hisz a vad

nádkészlet, az

mert a termelést

letek szükség

fedeles házak

akkorak száza

és így amit a h

ben, oda fizeti a

a tégl- és cseré

dése, ugyanis, mint

avaszi s őszi mu